

Elämä Närängässä 1930-luvulta lähtien

(Teksti Pekka Veteläinen ja Eino Mäntysola)

Elämä Närängässä perustu luontaestallouteen. Elikkä pyrittiin soamaan luonnosta melekein kaekki mitä elämässä yleensä tarvittiin. Karjoa ja vilijoa kasvatettiin, kesällä kerättiin marjoja talaven varalle. Melekein ympäri vuotta kalastettiin ja syyskotvalta aena kevättalavelle asti metästettiin.

Karjoa oli yleensä kolme-neljä lehmeä, sonni ja muutama mullikka kasvamassa. Lampaeta jätettiin talavelle yleensä kuusi-seihtemän emälammasta ja pässi. Olipa kerran pari kanoahi mutta ne oli hävitettävä pois kun ne eivät munineet. Karja laejunti kesät mehtälaetumilla ja vasta syksyllä vilijankorjuun jälkeeen otettiin elukat syyskotvaksi kotiaetaokseen. Kesällä niitettiin heinät karjan talavirehuksi selekosen soelta ja puroen varsilta, minne ne koottiin suoviin oottamaan talaven tuloa. Talaven tultuo ne ajettiin sitten Näränkävoaraan. Hevosta ei ollu puoleenkymmeneen vuoteen, kun mehtälaetumilla ollu hevonen meni liejuun ja menehty sinne. Uusi hevonen soatiin vasta vuosikymmenen loppupuolella. Sinä aekana yritettiin tehdä hevosen työt sonnilla.

Yhtenä peruseväänä oli luonnollisesti ohra, jota vilijeltiin pihapiirin pelloessa. Yksi pelto oli melekein joka vuosi rukiilla, vaekka se rukiinlaeho ei tahtonu oekein selevitä keväesistä yöpakkasista. Vilijat puitiin syksyllä riihessä. Riihen puinti oli raskasta työtä, jossa hiki virtasi ja ruummenet põlisi. Puintiaekana saona lämpisihi joka ilta. Kun ensimmäiset jyvät oli soatu riihestä ulos niin sillon oli kiire myllyyn. Se uutispuuro ja rieska kun oli semmonen maenittava tappaos. Myöhemmin syksyllä kaekki syötäväksi tarkotetut vilijat sitte jaohatettiin neljän talon yhteisessä härkinmyllyssä Hoekanjoen varressa.

Pottuo kasvatettiin enimmäkseen Navettapellon etelä laejalla, siellä kun oli kaekkein paksuin multa. Pottuo ja kalaa oli melekein joka päivä Närängän ruokapöyvässä.

Lihhoa saatiin ruokapöytään syksyllä lahattavista lampaesta, joejen määrä riippu siitä, montako karhu oli jättäny syömättä kesän aekana. Olipa joskus mullikkahi syksyllä lahattavaksi. Näränkäläeset kun olivat karhun kanssa semmosissa väleissä, ettei se kajonnu lehmäelukoehin. Puhuttiinpa ennen semmosestahi tappaoksesta, että kun lehmät eivät toaska muistaneet tulla kotiin lypsaettäväksi, niin se Kyllisen vanha Risto oli tapaotunu tunnolleen ja manannu että: ”Eikö se karhu perkele aja niitä elukoeta kotiin”. Ja lienöökö se karhu ollu kuulemassa, kun oli kaatanu yhen lehmän siitä karjasta evääkseen. Mutta eipähän kukaa liene kuullu karhun kajonneen sen jälkeeen Närängän lehmäelukoehin, vaekka siitä tappaoksesta lienöö jo yli sata vuotta.

Lihoa soatiin Närängän ruokapöytään tietenni myös metästä. Mehtälintuin pyyntie varten oli itäpuolisella selekosella aena rajan varteen asti ylettyvä ansakierros parisatasine rihmoneen. Ja paraella mehtomaella rinta-ajan varressa olevalla Poekkiharjulla olevine satimineen. Tämä ansakierros viriteltiin pyyntiin heti syyskuun alussa ja se oli koettava sulan aekana kahesti viikossa. Ansoesta ensimmäesinä soahut linnut menivät omaan ruokapöytään, mutta kun ilimat kylymenivät niin kaekki linnut kuletettiin kaoppaan, ne kun menivät niin hyvin kaopaksi. Ansapyyntie jatkettiin niin kaovan kun lumelta pysty. Sitten kevään tultuo käötiin vokottelemassa sulan reonalla telekkiehi pataan pantavaksi. Meton soetimella ei käöty, ne metot kun olivat vakituisie asukkaeta näellä selekosilla.

Olihan siinä syyskaovella muitahi kiireitä. Oli vilijojen jaohatus siellä Hoikanjoen myllyssä, missä oli vuoroteltava jaohattamisesta toesten noapureijen kanssa. Siihen paeno päälle vielä se joka syksynen siijanpyynti joko vaaran eteläpuolella olevalla Suojärvellä tae sitte länsipuolella olevalla Hoekkajärvellä. Lisäksi oli vielä se joka syksynen koevurankaen karsinta ennen lumen tulloa, niistä Juhannuksen jäläkiviikolla hakatuista lehtikaskista, joista oli leikattu lehet elukoelle, etenki lampaelle talaven aikana syötäväksi.

Eivätkä ne syyskiireet vielä tähänkää loppuneet, kun paeno päälle se oravametille lähtö. Ne oravannahat kun olivat ihan käöpeä rahoa. Sitä oravametillä kulukemista jatku pitkälle talaveen, eikä sitä keskeöttäny mikää muu, kun että jos sattu niin että saokko oli kulukenna yön aikana latvavesille päen. Sillon kyllä sukset keänty liukkaast saokon jällelle. Ja jos kävi niin että tuo elukka oli jäänyttä päevän ajaksi liijan isolle purolle niin olipahan se jo tulovan yön aikana kulukenu niin pienelle purolle, että se tuli sieltä takasi mehtämiehen laokussa.

Kalalla oli erittäin tärkeä osa Närängän ruokapöyvässä. Eri vuojenaekona pyyvettiin eri paekoesta ja erilaesta kaloa. Vuosi alako kevättalaven mateenpyynnillä. Mateen pyynti tapahtu yksinomaan rysillä. Erityisen viesselä pyyntipaekka oli Näränkävoaran eteläpuolella olevasta Peorjärvestä Suojärveen laskeva hietapohjaenen Välijoki. Siitä soatiin palajo kutemaan nousevia mateita. Mateen mäti oli hyvin kaopaksi menevöä tavaraa, kun otti moukut ehjinä maetta peratessaan sileälle alustalle jeätymään.

Keväellä pyyvettiin palajo kutuhaokie ja säänäjie Koartojärven yläpeän ryöniköeltä. Pyyvettiinpä jonkun verran Närängänlammin ylpeästahi. Kalat suolattiin puuastijoehin ja muutaman päevän peästä osa kaloesta nostettiin aoringonpaesteen puoliselle seinälle kuivamaan kapakalaksi. Tätä kuivattua kalaa sitten syötiin eväänä pitkin keseä jopa heinäniityllähi. Semmosena välipalana, ei oekean ruuvan aikana. Se oekea ruoka kun oli siellä heinäniityllä kuivatusta, jo kevätahavan ja kylmän viiman puremasta lampaanlihasta keitetty lihakeitto. Siellä kauvempänä olevilla rajanvarsiniityillä kun oltiin viikkomoissa, eli tultiin kotiin vasta laovantaena. Aekoa ei ollu turhaan kulukemiseen, sillä työpäevä alako jo oamu nelejältä. Aenahi sillon kun oli niitettävä semmosie lyhytkasvusie jäkkiheinikoeta, joehin ei viikate pystyny muullon kun oamukasteen aekaan.

Vielä muutama sana siitä kalanpyynnistä. 30-luvun alakupuolella kehrättiin kaekki rysälangat, samon kun haoki- ja säänäjäverkkolangat hampun rohtimista. Mutta vähitellen verkkoen kutominen hampulangasta jäe poes ja verkot alettiin kutomaan 6-säekeisestä kalastajalangasta. Näellä verkoella pyyvettiin vaen säänävie ja haokie. Pyyvettiin tosin siikojahi niillä korkeilla säänäjäverkoella Loattajasta. Sitten marraskuulla jäeseen aekaan, kun se Loattajan iso siika kuti niin myöhäseen. Se iso siika, minkä suurimmat pyyvetyistä paenovat karvan alle kuus killoa. Närängässä on ollut menneenä aikana nuottahi, mutta sen olivat Vienasta päen tulleet ryövärit lyöneet veneisiin tuossa Koartojärven yläpeän nuottakovalla ja sinne menivät Venäjälle päen laskevie vesie myöten nuotat ja veneet, eikä ole kuulunut takasin tulevaksi. Näen kerrotaan.